

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»**

**Основні, малопоширені і
нетрадиційні види рослин – від
вивчення до освоєння
(сільськогосподарські і
біологічні науки)**

МАТЕРІАЛИ

**II Міжнародної науково-практичної конференції
(у рамках III наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутах – 2018»,
14-15 березня 2018 р., с. Крути, Чернігівська обл.)**

У трьох томах

Том 2

Крути 2018

УДК 635.61 (06)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Дослідної станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, протокол № 2 від 07 березня 2018 р.

Відповідальний за випуск: мол. наук. співроб. Позняк О.В.

Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки): Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках III наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2018», 14-15 березня 2018 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН: у 3 т. – Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2018. - Т. 2. - 132 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки)», проведеної на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН з актуальних питань інтродукції, генетики, селекції, сортознавства та сортовипробування, збереження генетичних ресурсів основних, нетрадиційних і рідкісних видів рослин різноманітного напрямку використання; агротехнології їх вирощування, використання в озелененні, приділено увагу питанням захисту рослин та зберігання і перероблення урожаю.

Для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору Оргкомітету конференції.

© Національна академія аграрних наук України, 2018,

© Інститут овочівництва і баштанництва, 2018,

© Дослідна станція «Маяк», 2018

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ АГРАРНЫХ НАУК УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ОВОЩЕВОДСТВА И БАХЧЕВОДСТВА
ОПЫТНАЯ СТАНЦИЯ «МАЯК»**

**Основные,
малораспространенные и
нетрадиционные виды растений
– от изучения к внедрению
(сельскохозяйственные и
биологические науки)**

**МАТЕРИАЛЫ
II Международной
научно-практической конференции
(в рамках III научного форума
«Неделя науки в Крутах – 2018»,
14-15 марта 2018 г., с. Круты,
Черниговская обл., Украина)**

В трех томах

Том 2

Круты 2018

ЗМІСТ

Адилов М.М., Рустамов Б.А.,

Рустамов А.С., Зуев В.И.

ВЛИЯНИЕ СЕЗОНОВ ВЫРАЩИВАНИЯ НА СОДЕРЖАНИЕ СУХИХ ВЕЩЕСТВ, САХАРОВ И ВИТАМИНА С В КОЧАНАХ БЕЛОКОЧАННОЙ И КРАСНОКОЧАННОЙ КАПУСТЫ.....7

Адилов М.М., Рустамов Б.А.,

Рустамов А.С., Зуев В.И.

ВЫДЕЛЕНИЕ СОРТОВ И ГИБРИДОВ КРАСНОКОЧАННОЙ КАПУСТЫ ДЛЯ ПОВТОРНОЙ КУЛЬТУРЫ В УЗБЕКИСТАНЕ.....15

Андрійко М.О.

БИОМЕТРИЧНІ ТА ПОСІВНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ PSEUDOTSUGAMENZIESSI (MIRB.) FRANCO.....23

Вдовенко С. А., Іванович О.М.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КАПУСТИ БРЮССЕЛЬСЬКОЇ В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....25

Вдовенко С.А., Полутін О.О., Хом'яківський Ю.Л.

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ І БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ МЕКСИКАНСЬКОГО ФІЗАЛІСУ ЗАЛЕЖНО ВІД ПЕРЕДПОСІВНОЇ ПІДГОТОВКИ НАСІННЯ.....30

Головаш Л.М., Роговий О.Ю., Кочерга В.Я.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕВІРКИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ НАСІННЯ МАЛОПОШИРЕНИХ ТЕХНІЧНИХ ТА КОРМОВИХ КУЛЬТУР.....33

Гудковська Н.Б.

РОЛЬ МЕТЕОРОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ В ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ АМАРАНТУ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....42

Железняк Т.Г., Ворнику З.Н.

ДИНАМИКА НАКОПЛЕНИЯ ВЕГЕТАТИВНОЙ МАССЫ И ЭФИРНОГО МАСЛА В ОНТОГЕНЕЗЕ У ЗМЕЕГОЛОВНИКА МОЛДАВСКОГО (DRACOSERHALUM MOLDAVICA L.).....48

Исмаилов С.Д.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВЕРМИГУМУСА ПОД КАРТОФЕЛЬ.....56

Кисничан Л.П.

ИЗУЧЕНИЕ И СЕЛЕКЦИЯ ПРЯНО-АРОМАТИЧЕСКИХ РАСТЕНИЙ В МОЛДОВЕ.....63

Колесник І.І., Палінчак О.В.

ГАРБУЗ ФІГОЛИСТИЙ – НОВИЙ КУЛЬТУРНИЙ ВИД ГАРБУЗА В УКРАЇНІ.....70

Комахин П.И., Анисимов А.А.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ АЗОТНОГО УДОБРЕНИЯ НА СЕМЕННЫХ ПОСЕВАХ ОВСЯНИЦЫ ЛУГОВОЙ В УСЛОВИЯХ ПОЙМЫ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ НОРМ ВЫСЕВА.....73

Лагошина А.Г.

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГОЛЛАНДСКИХ КСИФИУМОВ (ХІРНІУМ) В ГОРОДСКОМ И ЧАСТНОМ ОЗЕЛЕНЕНИИ В ПРЕДГОРЬЯХ РЕСПУБЛИКИ АДЫГЕЯ.....81

Позняк О.В.

СОРТИ ПЕТРУШКИ ГОРОДНЬОЇ СЕЛЕКЦІЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ «МАЯК» ЮБ НААН.....87

Позняк О.В., Чабан Л.В.

УКРАЇНСЬКІ СОРТИ ПОЛИНУ ЕСТРАГОНУ (ARTEMISIA DRACUNCULUS L.) У НЕНЕЖІ І ЯНИЧАР.....90

Рошка Н.Д., Баранова Н.В.,

Железняк Т.Г., Ворнику З.Н.

ВИДОВОЙ СОСТАВ КОЛЛЕКЦИИ МЯТ МОЛДОВЫ.....95

Слободяник Г.Я., Остапенко Н.О.

*ВИРОЩУВАННЯ ЧАСНИКУ ОЗИМОГО З ПОВІТРЯНИХ ЦИБУЛИН У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....*102

Тернавський А.Г.

*ЗНАЧЕННЯ, ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ МЕКСИКАНСЬКОГО ОГІРКА (ЧАЙОТУ ЇСТИВНОГО)*104

Чабан Л.В., Позняк О.В., Ткалич Ю.В.

*УКРАЇНСЬКИЙ СОРТ ФІЗАЛІСУ ОПУШЕНОГО.....*109

Шатский И.М, Иванов И.С., Лабинская Р.М.,

Сапрыкина Н.В., Острикова М.Г.

*ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТРАВΟΣЕЯНИЯ В СТЕПНОЙ И ЛЕСОСТЕПНОЙ ЗОНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-ЧЕРНОЗЕМНОГО РЕГИОНА.....*113

Шевченко Т.Л., Калініна М.А.

*ІНТРОДУКЦІЯ ВИДІВ РОДИНИ IRIDACEAE В КОЛЕКЦІЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН.....*123

Яценко В.В.

*БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ALLIUM SCORODOPRASUM ТА A. AMPELOPRASUM.....*128

3. Капуста: прогресивні технології та нормативи витрат [Мазоренко Д. І. та ін.]; за ред. чл.-кор. НААН Д. І. Мазоренка та проф. Г. Є. Мазнева; Харк. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка.

4. Щиголь В.І. Агробіологія. №2. 2015р. Издательство: Белоцерковский национальный аграрный университет. (Белая Церковь).ISSN: 2310-9270.

5. <http://www.agrotimes.net/journals>. Олександр Болотських, д-р с.-г. наук журнал Плантатор, березень 2014 року.

УДК 581.4:634.675:631.53.02

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ І БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ МЕКСИКАНСЬКОГО ФІЗАЛІСУ ЗАЛЕЖНО ВІД ПЕРЕДПОСІВНОЇ ПІДГОТОВКИ НАСІННЯ

Вдовенко С.А., Полутін О.О., Хом'яківський Ю.Л.

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

e-mail Jamberberis@gmail.com

Вступ. Висока схожість насінневого матеріалу – передумова успішного росту і розвитку рослини. Для того, щоб отримати позитивні результати, слід передбачити відповідну передпосівну обробку насіння. Зазначений захід є одним з найважливіших агротехнічних елементів, який забезпечує збільшення врожайності та підвищення якості рослинницької продукції. Завдяки йому можна знизити вплив або ж взагалі уникнути негативної залежності від шкідників та хвороб.

Якщо ж посівний матеріал має найвищу якість, то передпосівна обробка носить профілактичний характер, оброблене насіння набуває захисту на клітинному рівні. Залежно від спектра дії того чи іншого препарату, рослина є стійкою до шкідливих організмів. З метою проведення передпосівної підготовки насіння овочевих рослин застосовують такі заходи, а саме: барботування, прогрівання, обробка магнітним полем, обробка біологічно активними речовинами.

Постановка проблеми. Фізаліс мексиканський (овочевий) *Physalis ixocarpa Brot* – однорічна рослина з родини пасльонових [5]. Рослина висотою до 1,2 м з гладенькими видовжно – яйцевидними

листочками. На одній рослині може формуватись до 200 плодів. Плоди м'ясисті, великі за розміром, масою 30 – 80 г, плоскоокруглої або округлої форми, від світло – жовтого і зеленого до темно – фіолетового забарвлення [2, 4]. Насіння дрібне (маса 1000 насінин 1,5 г, сплюснуте, жовтого забарвлення (до 700 насінин у плоді). Насіння зберігає схожість 3 – 5 років [1]. Вегетаційний період мексиканського фізалісу 110 – 125 діб [3].

Мета. Вивчення впливу передпосівної обробки насіння на процеси росту і розвитку рослини та біометричні показники фізалісу мексиканського в умовах відкритого ґрунту.

Методи. Методом спостережень визначалась схожість насінневого матеріалу та відслідковувались початок фенологічних фаз росту і розвитку, лабораторним методом визначались біометричні показники: (висота рослини, діаметр стебла та плода). Для підрахунку загальної кількості плодів на одній рослині використовували лабораторний метод, а для визначення маси плода – ваговий метод.

Результати досліджень. Сорт фізалісу Ананасовий характеризувався різною схожістю насіння залежно від передпосівної підготовки насіння. Найбільшу схожість насіння спостерігали за використання магнітного поля – 83,3 %, що було більше за контрольний варіант на 16,6 %.

Дослідженнями встановлено, що період появи сходів не був однаковим у варіантах і залежав від способу передпосівної підготовки насіння. Перші сходи у сорту Ананасовий появились на поверхні ґрунту через 6 діб від висіву насіння, а перший листок спостерігався на 12 добу. Після приживання розсади та адаптації її до умов зовнішнього середовища відкритого ґрунту фаза бутонізації спостерігалась на 65 добу у зазначеному варіанті. Масове цвітіння рослин припадало на 83 добу за використання магнітного поля. У рослин сорту Ананасовий фаза плодоношення спостерігалась на 120 добу за використання магнітного поля, що було раніше за контрольний варіант.

Висота рослини залежить від передпосівної підготовки насіння. Найвищими за висотою були рослини у фазу «цвітіння» та «плодоношення», насіння яких піддавалось барботуванню та у варіанті із застосуванням фосфоентерину. Показник висоти за використання барботування насіння становив – 37,9 см та 37,6 см, що перевищував показник контрольних рослин на 4,2 см та 3,9 см відповідно, у фазу плодоношення, обробіток насіння магнітним полем

підвищував висоту рослини відносно контрольного варіанту на 10,4 см.

З посиленням процесу фотосинтезу в листках і накопиченням сухої речовини в плодах і рослині діаметр стебла збільшується. Після висаджування розсади у відкритий ґрунт та у фазу зав'язування плодів спостерігається збільшення величини діаметру рослини у варіанті, де насіння піддавалось прогріванню, обробітку азотобактерином, біополіцидом та фосфоентерином та комплексом біопрепаратів, діаметр стебла був більший за контрольний варіант на 0,2 см відносно контролю. У інших варіантах досліджуваного показника від передпосівної обробки насіння.

Загальна кількість плодів на рослині варіювала від 222 до 243 шт. Найбільше їх було за проведення прогрівання насіння, що становило 243 шт і, на 18 шт перевищувало показник контролю.

Сорт Ананасовий характеризувався різною величиною маси плода залежно від передпосівної обробки насіння. Найбільше значення маси отримано від впливу магнітного поля на насіння, де значення становило 3,6 г. Одночасно, неоднаковим був і діаметр плода. Найбільше його значення отримано під час застосування магнітного поля та обробки біопрепаратами Байкал ЕМ –1, біополіцидом та фосфоентерином – 2,1 см, що у 0,3 рази перевищувало контроль.

Висновки. 1. Застосування магнітного поля підвищує схожість насіння на 16,6 %. 2. Магнітне поле прискорює процеси цвітіння та дозрівання плодів на рослині на 2 доби. 3. Дія магнітного поля на насіння фізалісу сприяє у збільшенні висоти рослини відносно контроль до 10,4 см у період плодоношення та у збільшенні маси плода до 3,6 г. 4. Прогрівання насіння, обробіток азотобактерином, біополіцидом чи комплексом біопрепаратів збільшує діаметр стебла у фазу «зав'язування плодів» до 1,8 см. 5. Прогрівання насіння сприяє у формуванні кількості плодів до 243 шт / рослині. 5. Застосування магнітного поля та обробіток біопрепаратами Байкалом ЕМ –1, біополіцидом та фосфоентерином сприяє у збільшенні діаметру плода у сорту Ананасовий до 2,1 см.

Список використаних джерел

1. Болотских А. С. Овощи Украины: Орбита. Харьков, 2001. - 1088 с.

2. Вдовенко С. А., Полутін О. О. Вивчення впливу елементів технології вирощування фізалісу клейкоплодного в Україні. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету Серія: «Сільське господарство та лісівництво». Вінниця, 2016. № 3. С. 171–177.
3. Ганичник А. В., Ганичкина О. А. Советы огородникам: Эксмо – Пресс. Москва, 2002. 416 с.
4. Грекова Н. В., Лазарева О. М., Любович О. А. Овочівництво відкритого ґрунту: Магнолія. Львів, 2006. 470 с.
5. Гіль Л. С., Пашковський А. І., Суміла Л. Т. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту. Частина 2. Відкритий ґрунт: Нова книга. Вінниця, 2008. 312 с.

УДК 630.232.315

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕВІРКИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ НАСІННЯ МАЛОПОШИРЕНИХ ТЕХНІЧНИХ ТА КОРМОВИХ КУЛЬТУР

Головаш Л.М., Роговий О.Ю., Кочерга В.Я.

Устимівська дослідна станція рослинництва
Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН
с. Устимівка, Глобинський р-н., Полтавська обл.
e-mail: udsr@ukr.net

Вступ. Необхідність охорони, збереження та збагачення генофонду рослин є актуальним на сьогоднішній день. Надмірне використання природних ресурсів, сучасні методи ведення сільського господарства та інші види діяльності людини руйнують навколишнє середовище, що призводить до скорочення біологічного різноманіття. Особливо помітним є вплив на рослинний і тваринний світ, що призводить не лише до зникнення окремих видів, а й до трансформації цілісних рослинних угруповань та екосистем, зникнення неповторних ландшафтів [1].

Дикі споріднені види культурних рослин є також цінним матеріалом для селекції. Вони еволюційно-генетично близькі до культурних рослин та відносяться до того ж роду, що й культурні рослини, потенційно придатні для введення у культуру або використання у процесі отримання нових сортів. На відміну від